

WAASU KOWON TIRERU

Wi u tire te yorua, u tii bikiamɔ arufaani yerà tɔnu u ra wa win sɔmburun sɔ handuniaɔ. Domi nuku dobu ka sɔmburu ka dukia ka yɛɛ te tɔnu u ko n mɔ, ye kpuro ya nɔru mɔ. N n mɛn na ye ya kpuro kere, yera tɔnu u Gusunɔ nasia kpa u yɛeri ye u mɔ sɔɔ.

U maa sɔɔsi nge mɛ gãa dabinu nu keranɛ. Dura wi, u maa sɔɔsimɔ ma gãa dabinu wãa handunia sɔɔ ni nu ra tɔnu biti mwɛ. Tɔnu kun kpɛ u Gusunɔn swɛɛ kpuro tubu. Adama sɔɔ teeru Gusunɔ u koo de gem mu sɔɔsira win siribu sɔɔ.

BWISIGIIN GARI

Wãaru ta tubum sɛ

¹ Gari wee yi waasu kowo u gerua. U sãa Dafidin bii, u maa sãa sina boko Yerusalemɔ. ² Wiya u nɛɛ, gãanu kpuro nu tubum sɛ. Ka gem ya sãawa biti. ³ Arufaani yerà tɔnu u ra wa handunia mini win wahala ye u mɔ kpuro sɔɔ. ⁴ Gaba gbimɔ ma gaba kɔsire mɔ. Adama tem mu ko n wãawa mɛ sere ka baadommaɔ. ⁵ Sɔɔ u yarimɔ, u dumɔ, u wuramɔ min di u yarimɔ. ⁶ Woo gà n seewa, ga ra dewa sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia kpa gu wurama sɔɔ yɛsan nɔm geu gia. Swaa tia yera ga ra n swĩi mi. ⁷ Daa bakanu kpurowa nu ra nin nim sure nim wɔkuɔ. Adama nim wɔku ge, ga ku ra yibu. Swaa tia yera daa ni, nu ka nin nim mɛ suremɔ ge sɔɔ. ⁸ Gãanu kpurowa nu sɔmburu mɔ sere tɔnu kun kpɛ u gãanu gere. Nɔni ku ra yam mɛeribu wasire. Meya swasu ku ra maa gari nɔɔbu wasire. ⁹ Ye ya raa wãa gĩa, yera ya

ko n maa wãa sia. Ye ya raa koorã gãa, yera ya koo maa koorã sia. Gãanu sari handunia yè sɔɔ ni nu sãa kpaanu. ¹⁰ Goo ù n nɛɛ, gãa kpaanu wee, a n yẽ ma gãa ni, nu raa wãa kɔ saa yellun di. ¹¹ Sa ku ra n yaaye ye ya bɛsɛn sikadoba deema yellu. Mɛya be sa maa gbiiye, ba n yaayamɔ ye ya sun deema.

Bwisi yi waasu kowo u wa

win wãaru sɔɔ

¹² Nɛ, waasu kowo, na kua Isireliban sunɔ Yerusalemuɔ. ¹³ Ma na wẽɛra na kasu ka bwisi ye ya kooramɔ handunia mi. Ma na deema ya sãawa sɔm sɛsɔgiru te Gusunɔ u dera tɔmba mɔ. ¹⁴ Na wa ye ya kooramɔ handunia sɔɔ kpuro. Ma na deema ya tubum sɛ. Ya sãawa nge wi u kɔ u woo kpara. ¹⁵ Domi ye ya sikire, ya n demiarɔ. Ye ya maa sari, ba n kpɛ bu ye gari.

¹⁶ Yera na tii sɔɔwa na nɛɛ, wee na bwisi kasu, ma na yi wa n kere be ba man gbiiye bandu sɔɔ Yerusalemuɔ. Na bwisi ka yẽru wa too. ¹⁷ Ma na tii wẽ n ka gia ye n sãa bwisi ka ye n sãa gari bakaru. Adama na deema ye kpuro ya tubum sɛ ya sãawa nge wi u kɔ u woo kpara. ¹⁸ Domi wi u win bwisi sosimɔ, wahalawa u tii sosiammɛ. Wi u maa win yẽru sosimɔ, nuku sankirana u tii sosiammɛ.

2

¹ Na tii sɔɔwa na nɛɛ, kon nuku dobu kasuwa. Kon dawa n dabura ye n sãa doo nɔɔru. Adama na deema ye kpuro ya tubum sɛ. ² Ma na nɛɛ, yẽesu su sãawa gari bakaru, arufaani yerà nuku dobu bu maa mɔ. ³ Ma na gõru doke na nɛɛ, kon tam nɔwa nge mɛ gari bakasu su ra ko. Adama ko na n ka tii

nɛniwa. Domi na kīwa n gia ye n buram bo tambu bu ko ben wāaru sɔɔ. ⁴ Na sɔm bakanu kua. Na dia bana ma na resɛm dāa gbaanu kua. ⁵ Na tii kara kua ka maa dāa gbaanu. Ma na dāa marum bwese bweseka duura mi. ⁶ Na bwii gba yɛn nim ba ko n da dāa ni yēke. ⁷ Na yoo tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu dwa. Ma na ben bii be ba mara yoo te sɔɔ nɛni. Mɛya na maa ketɛ gɔsu ka yāa gɔsu mɔ n kere sinam be ba man gbiiye Yerusalemɔ. ⁸ Na sii geesu ka wura gura ka sere sinambun arumani ka bera ka beran arumani. Ma na tii wom kowobu kasua tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu ka sere ye tɔn durɔ u ra kā. Yera kurɔ dabinu. ⁹ Ma na yīsiru yara n kere sinam be ba man gbiiye Yerusalemɔ. Ka mɛ, nɛn bwisi man wāasi. ¹⁰ Ye nɛn nɔni yi binɛ kua kpuro ka nuku doo bi nɛn gɔru ga kī, na ku ra yinɛ. Nɛn sɔmburu kpuro ta ra man nuku dobu wɛ. Nuku doo biya bu kua nɛn are. ¹¹ Yen biru, na sɔma ye na kua kpuro mɛɛra ka wahala ye na kua ye sɔɔ. Ma na deema ye kpuro ya tubum sɛ. Ya sāawa nge wi u kī u woo kpara. Sɔma ye tɔnu u mɔ u ku ra yen arufaani wa u di ka gem.

¹² Ma na nɛn laakari wesia n ka wa arufaani ye ya wāa bwisi ka gari bakaru ka wiiraru sɔɔ. Wi u koo nɛ sina boko kɔsire ko, mba u koo ko ma n kun mɔ ye ya raa koore kɔ. ¹³ Na wa bwisi yi gari bakaru arufaani kere nge mɛ yam bururam mu yam wɔkuru arufaani kere. ¹⁴ Bwisigii u ra n yē mi u dɔɔ, adama gari bɔkɔ ga ra n babiwa yam wɔkuru sɔɔ. Ka yen de, na yē ma gāa teenu nu be kpuro mara. ¹⁵ Ma na tii sɔɔwa na nɛɛ, nɛ ka gari bɔkɔ, wāarun kɔkɔɔ tia bɛɛ kpuro sa mɔ. N n mɛn na, mban sɔna na sāa bwisigii. Domi na wa ma yen tii ya tubum sɛ. ¹⁶ Bwisigiin bwisi kun gari bɔkɔn

gari bakaru tɛɛbu keramɔ, domi saa fiiko sɔɔ, ba koo be kpuro duari. Bwisigii u koo gbiwa nge mɛ gari bɔkɔ u koo gbi. ¹⁷ Ma na wāaru tusa. Domi ye ya kooramɔ handunia ye sɔɔ, ya man bwɛra yara yɛn sɔ ye kpuro ya tubum sɛ. Ya sāawa nge wi u kɪ u woo kpara. ¹⁸ Na sɔmburu tusa te na kua handunia ye sɔɔ. Domi kon ten nuku dobu goo deriawa wi u koo man kəsire ko. ¹⁹ Wara yɛ yɛro wi, ù n ko n sāan na bwisigii n̄ kun mɛ gari bɔkɔ. Ka mɛ, wiya u koo nɛn sɔmbu ten arufaani di te na kua ka bwisi. Na wa ma ye kpuro ya tubum sɛ. ²⁰ Ma ye kpuro sɔɔ, nɛn nuki sankira wahala ye na kuan sɔ. ²¹ Wee tɔnu u ra sɔmburu ko ka bwisi ka yɛru kpa tu n̄n are marua. Adama sɔɔ teeru u ra tu goo deriewa wi u kun gāanu kue te sɔɔ. Anna a k̄sa wa mi! Ya maa sāawa ye ya tubum sɛ. ²² N n mɛn na, arufaani yerà tɔnu u mɔ win sɔmbu te u tii kuammɛ sɔɔ handunia mini. ²³ Domi ye u mɔ win wāaru sɔɔ kpuro wahala ka bwisikuna ya ra ka n̄n naawɛ. Baa ka w̄kurɔ, win laakari ku ra n kp̄i. Yeniba kpuro ya tubum sɛ.

²⁴ Gāanu ganu sari ni nu wā ma n kun mɔ tɔnu u di u nɔ, kpa u nuku dobu ko win sɔman aren sɔ. Adama na wa ma ye kpuro ya weewa Gusunɔn min di. ²⁵ Goo sari wi u koo di u nuku dobu ko win sɔmburun sɔ ma n kun mɔ ka Gusunɔn yɛru. ²⁶ Domi wi u n̄n wɛrewa u ra bwisi ka yɛru ka nuku dobu wɛ. Adama u ra dewa tɔn k̄so u arumani kasu u mɛnna wi u wi, Gusunɔ wɛren sɔ. Yenin tii ya maa tubum sɛ. Ya sāawa nge wi u kɪ u woo kpara.

Gāanu baanire ka nin saawa

3

¹ Handunia ye sɔɔ, gãanu baanire ka nin saa.

Tara mi, saa baayere ka yen saa.

² Marubu ka bin saa,

gɔɔ maa ka win saa.

Duurubu ka bin saa,

wukabu maa ka bin saa.

³ Goberu ka ten saa,

bekiabu maa ka bin saa.

Kɔsukubu ka bin saa,

bana maa ka yen saa.

⁴ Swĩi ka yin saa,

yẽesu maa ka sin saa.

Weeweenu ka nin saa,

yaabu maa ka bin saa.

⁵ Kɔɔ mɛnnabu ka bin saa,

kɔɔ mɛnnabun deribu ka bin saa.

Bɔkasinaa ka yen saa,

bɔkasinaan deribu maa ka bin saa.

⁶ Gãanun kaso ka gen saa,

nin kɔɔrabu ka maa bin saa.

Gãanun yiibu ka bin saa,

nin kɔɔbu maa ka bin saa.

⁷ Gẽekubu ka bin saa,

yina maa ka yen saa.

Maribu ka bin saa,

gari gerubu maa ka bin saa.

⁸ Kĩanaa ka yen saa,

tusinaa maa ka yen saa.

Tabu ka bin saa,

bɔri yendu maa ka ten saa.

⁹ Arufaani yerà tɔnu u ra wa win sɔmburu sɔɔ.

¹⁰ Na wa sɔma ye Gusunɔ u ra tɔnu sure. ¹¹ Yinni Gusunɔ u ra gãanu kpuro kowa nin saa sɔɔ nu n wã.

U mam doke tɔnɔn bwisikunu sɔɔ ma gɔ̃anu wɔ̃a ni nu ku ra kpe, baa mɛ tɔnu kun kpɛ u tubu sɔma ye Gusunɔ u mɔ saa toren di sere ka handunian kpeerɔ. ¹² Na tuba ma gɔ̃anu sari ni nu wɔ̃a ma kun mɔ tɔnu u nuku dobu ko kpa u wɔ̃a geeru di win wɔ̃aarun tɔru kpuro sɔɔ. ¹³ Adama tɔnu ù n waamɔ u dimɔ u nɔrumɔ ma u nuku dobu mɔ win sɔman aren sɔ, ye, ya sɔ̃awa Gusunɔn kɛru. ¹⁴ Na gia ma ye Gusunɔ u kua kpuro, ya koo tɛwa. Ba ñ gɔ̃anu ganu sosimɔ ye sɔɔ, ba ñ maa gɔ̃anu ganu kawamɔ ye sɔɔ. Nge mɛya Gusunɔ u ra ko kpa tɔmbu bu ka nùn nasia. ¹⁵ Ye ya wɔ̃a tɛ, ka ye ya ko n wɔ̃a sia, ya raa wɔ̃a kɔ. Gusunɔ u ra dewa ye kpuro yu maa wure ya n kooramɔ.

Gɔɔ u sɔ̃awa gɔ̃anu baaniren

wii goberu

¹⁶ Yen biru, na wa siri gbaburɔ ma kɔsa kowo u gemgii siribu di handunia ye sɔɔ. ¹⁷ Ma na tii sɔ̃wa na nɛɛ, Gusunɔ u koo gemgii ka tɔn kɔso siri. Domi gɔ̃anu baanire ka nin saawa. Nge mɛya ba koo maa kookoosu baasire siri. ¹⁸ Na maa tii sɔ̃wa na nɛɛ, sɔ̃a teeru, Gusunɔ u koo tɔmbun laakari mɛɛri kpa ben tii bu gia ma ba ñ yɛɛ sanɔ kere. ¹⁹ Domi tɔnɔn kɔkɔrɔ ka yɛɛgia ya sɔ̃awa tia. Be kpuro ba ra gbiwa. Saa ye sɔɔ, tɔnu u ñ yɛɛ sanɔ kere. Yeni ya tubum sɛ. ²⁰ Gɔ̃anu kpuro nu dɔ̃wa yam tem. Tua ba ka ni kpuro kua. Tua ye sɔ̃ra ni kpuro nu maa wurɔ. ²¹ Wara koo kpɛ u nɛɛ, tɔnɔn hundewa ya ra yɔ wɔ̃lɔ kpa yɛɛgia ya n wɔ̃a temɔ. ²² Ye na wa n buram bo tɔnɔn sɔ, yera u nuku dobu ko ka win sɔmburun are. Yera u mɔ mi. Domi wara u koo maa de u nuku dobu ko ka ye ya wee win biru.

*Gem sariru**tambun wāasinaa sɔɔ***4**

¹ Na dam dɔrebu kpuro laakari kua handunia sɔɔ. Ye na wa wee. Be ba dam dɔremɔ ba ra n wuri mɔwa. Goo ku ra maa bu somiru nɛ. Domi be ba bu dam dɔremɔ mi, bera ba dam bo. ² Nɛn nɔni sɔɔ, be ba gu, ba doo nɔɔru mɔ n kere be ba wasi. ³ Wi ba n gina mara, u doo nɔɔru mɔ n kere wi ba mara, domi u n maa handunia yen dam dɔrebu wa.

⁴ Na wa ma sɔma ye tɔmba mɔ kpuro, ka hania ye ba dokemɔ ye sɔɔ kpuro, nisinun sɔna bu wa bu ka ben winsim kera. Adama na wa ma ye kpuro ya tubum sɛ. Ya sɔawa nge wi u kɔ̃ u woo kpara. ⁵ Gari bɔkɔ wi u ku ra sɔmburu ko, gɔɔra ta koo nɔn go. ⁶ Adama n buram bo a n fiiko mɔ kpa a wɛra ye kaa ka sɔmburu ko too te ta n arufaani gaa mɔ.

⁷ Na maa gɔanu wa ni nu tubum sɛ handunia yɛ sɔɔ. ⁸ Niya, tɔnu wi u wɔa wi turo. U n bɔrɔ mɔ, u n dusi mɔ, u n maa bii goo mɔ. Ma win sɔmburu ta n sere nɔru mɔ. Dukia ya ku ra maa nɔn turi baa mɛ u ra n tii bikiamɔ u n mɔ, wara na sɔmburu kuamme na ka tii doo nɔɔru yinarimɔ. Na wa ma ye kpuro ya tubum sɛ. Ya n maa nuku dobu mɔ. ⁹ Tɔmbu yiru bɔ n wāasine ba sɔmburu mɔ sannu, ba tɔn turo kere, domi ben sɔmburun are yi kpā. ¹⁰ Turo u n wɔruma, turo wi u tie u koo nɔn seeya. Adama wɔnwɔndowa wi u wɔa wi turo ma u wɔruma u n yiruse mɔ wi u koo nɔn seeya. ¹¹ Tɔmbu yiru bɔ n kpɔ sannu, ba n wooru wasi. Adama wi u kpɔ wi turo, amɔna u koo ka yam susuru wa. ¹² Wi u tɔn

turo dam kere, tumbu yiru ba maa nùn dam kere. Wēε siiri ita yi ku ra fuuku kare.

¹³ Bii aluwaasi wi u sãa bwēεbwēε, ma u bwisi mɔ u sunɔ tɔkɔ gari bɔkɔ kere ge ga ku ra goon gari wure. ¹⁴ Domi bii wi, u koo kpī u yarima pirisɔm di u ka bandu di baa bà n nùn mara bwēεbwēε. ¹⁵ Handunia ye sɔɔ, na wa mi tamba bii aluwaasi sikerene wi u koo bandu di goon ayera. ¹⁶ Tɔn be, ba n geeru mɔ bè sɔɔ u sãa wirugii mi. Adama bii be ba koo marura amen biru, ba n ko n nùn kī. Ma na wa ye kpuro ya tubum sē. Ya sãawa nge wi u kī u woo kpara.

A nɔɔ mwεεru koowo

ka laakari

¹⁷ A de a du Yinni Gusunɔn sãa yera ka laakari kpa a susi a swaa daki ye kaa ka yākununu ko nge gari bakasu. Domi ba n yē ma kōsa ba mɔ.

5

¹ A ku gari gere ka sendaru. A ku maa Gusunɔ nɔɔ mwεεru kua ka sendaru. Domi u wāawa wɔllɔ ma wunε a wāa temɔ. A ku de wunen gari yi n dabi. ² Geema, bwisiku dabina nu ra ka dosusu nε. Gari saari dabiru sɔɔra maa gari kankam gerubu wāa. ³ À n Gusunɔ gāanun nɔɔ mwεεru kua, a ku de n tε a ka tu yibia. Domi Gusunɔ u ku ra gari bakasun mɛm kã. Yen sɔ, a de a wunen nɔɔ mwεεru yibia te a kua. ⁴ Ye kaa ka nɔɔ mwεεru ko a kun yibie, n buram bo a ku tu ko. ⁵ A ku de wunen nɔɔ mwεε te, tu nun torasia, kpa a yāku kowo sɔ a nεε, a n daa ka baaruwa. Mban sōna kaa de wunen garin sɔ Gusunɔn mɔru yu se kpa u wunen sɔmburu kam koosia. ⁶ Gari yi n dabi, yi ku ra n arufaani mɔ. Nge

mɛya dosusu sù n maa dabia, su ku ra n arufaani mɔ. N n mɛn na, a Gusunɔ nasio.

Dam dɔrebu

⁷ À n wa tem gam ba bwɛɛbwɛɛ dam dɔremɔ, ba n nùn win gem wɛɛmɔ, a ku de yu nun biti ko. A de a n yɛ ma wirugii wāa wi u wirugii goo kere. Mɛya wirugii maa wāa wi u be yiru ye kpuro kere. ⁸ Adama gāanu nu wāa be kpuron sɔ. Niya, tem marum, baa ka mam sina bokon tii.

Dukian arufaani sariru

⁹ Wi u gobi kīa, yi ku ra nùn turi. Wi u maa dukia kīa, u ku ra yen arufaani di. Na wa ma yen tii ya tubum sɛ. ¹⁰ Mi dukia ya kpɛa, miya diobu ba ra dabis. N n mɛn na, arufaani yerà wi u ye mɔ u waamɔ ye sɔɔ, ma kun mɔ yen waa bi tɔna. ¹¹ Sɔm kowo bwɛɛbwɛɛ u dīanu mɔ nu kpā, nu n kpā, u ra dweeyewa ka bɔri yɛndu. Adama dukiagiin debura ku ra de u dweeye. ¹² Na kɔsa gaa wa handunia ye sɔɔ. Yeya, goo wi u dukia berua ye ya koo ka nùn nɔni swāaru naawa. ¹³ Dukia ye, ya ra kam kowa wahala gaa sɔɔ kpa u kun maa gāanu mɔ sanam mɛ u bii mara. ¹⁴ U koo gbiwa tereru nge mɛ ba ka nùn mara. U n kpɛ u win sɔmburun are gɛɛ sua. ¹⁵ U koo gbiwa nge mɛ ba ka nùn mara. Yera ya sāa kɔsa baka. N n mɛn na, arufaani yerà u wa mi win sɔmburu sɔɔ. Ta kuawa kam dirum. ¹⁶ Yen biru, u ra diwa yam wɔkuru sɔɔ kpa u n wāa nuku sankiranu ka wahala ka mɔru baka sɔɔ win wāarun tɔru kpuro sɔɔ. ¹⁷ Ye na wa n buram bo kpuro tɔnun sɔ yera, u di u nɔ kpa u nuku dobu ko win sɔmburun are sɔɔ win wāarun tɔru sɔɔ te Gusunɔ u nùn bura. Domi yera u mɔ mi. ¹⁸ Gusunɔ ù n tɔnu

dukia wē, ma u dera u ye dendimə, ma u nuku dobu mō win sɔmburun aren sō, yeni ya s̄awa Gusunən kēru. ¹⁹ Adama yēro u ku ra yaaye ma win wāaru ta n̄ dēu yēn sō Gusunə u n̄n nuku dobu yibia.

6

¹ Na maa k̄sa gaa wa ye ya dabi handunia ye s̄o. ² Yera goo wi Gusunə u ra dukia baka ka b̄ere wē. U ku ra n gāanu bie win wāaru s̄o. Adama Gusunə ku ra de u ye dendi. T̄n tukowa u ra ye dendi. Yeni ya tubum s̄. Ya maa s̄a k̄sa baka. ³ M̄ya goo u ra bibu wunəbu (100) ma, kpa u t̄e u ko w̄s̄o dabinu kpa doo n̄oru ta kun n̄n tura win wāaru s̄o, kpa u kun maa siki w̄ru wa mi ba koo n̄n sike. Na gerumə ma bii wi ba mara win suru kun yiba, u n̄n nuku dobu kere. ⁴ Domi ba bii wi marawa u n̄ gāanu kue. Yam w̄kuru s̄ora u doona. M̄ya goo kun maa n̄n yaayamə. ⁵ U s̄awa wi u kun s̄o waare, u n̄ maa n̄n yē. Adama ka m̄, u w̄rabu m̄ n̄ kere dur̄ wi u bibu wunəbu (100) mara mi. ⁶ Baa dur̄ wi, ù n̄ daa w̄a sere w̄s̄o n̄rəbun suba yiru (2.000), ma u kun doo n̄oru wa, ye kpuro tia.

⁷ T̄nun s̄amburu kpuro, n̄o s̄ora ta ra de. Ka m̄, win bin̄ ya ku ra kpe. ⁸ Mba bwisigii u ka gari b̄k̄o kere. Bw̄ebw̄e wi u yē nge m̄ u koo tii kpara t̄mbun suunu s̄o, mba u ka bu kere. ⁹ Ye a wa a n̄eni ya kere ye a bin̄ s̄a. Domi ye kpuro ya tubum s̄. Ya s̄awa nge wi u k̄i u woo kpara.

Bwisin kir̄

¹⁰ Ye ya w̄a saa yellun di, ya ȳsiru m̄ k̄o. Sa maa yē ma t̄nu u n̄ kp̄e u ka wi u n̄n dam kere sikirina. ¹¹ Gari dabira ku ra n̄ asansi m̄. Arufaani yer̄a t̄nu u ra n̄ m̄ ye s̄o. ¹² Wara yē ye ya s̄a ḡa geenu

tɔnɔn sɔ win wɔ̃aru sɔɔ te ta ra doone mi nge saaru.
Wara u koo kpĩ u nùn sɔ ye ya koo na win gɔɔn biru.

7

¹ Yĩsi geeru ta turare nubu durorugia kere. Tɔnɔn gɔɔn tɔru ta win marubugiru kere. ² N buram bo a da yenu mi ba gɔɔ sɔ ye kaa ka da yenu mi ba tɔɔ bakaru mɔ. Domi gɔɔwa u sɔa tɔnɔn wɔ̃arun nɔru. Mɛya wi u wasi, u koo yaaya ma gɔɔ wee. ³ Nuku sankiranu nu yɛesu kere. Domi baa tɔnɔn wuswaa yà n burisine, ka mɛ, u koo kpĩ u n bɔri yendu mɔ gɔru. ⁴ Bwisigiin gɔru ga ra n woowa yenu mi ba gɔɔ sɔ. Adama gari bɔkɔn gɔru ga ra n woowa yenu mi ba nuku dobu mɔ. ⁵ N buram bo a bwisigiin gerusibu swaa daki ye kaa ka gari bɔkɔn womusu swaa daki. ⁶ Domi gari bɔkɔn yɛesu sɔawa nge gɔa ni nu kuramɔ dɔɔ sɔɔ. Ya maa sɔa kam dirum.

⁷ Dam dɔrebu bu ra bwisigii gɔsiewa gari bɔkɔ. Kɛru ta ra maa tɔnɔn gɔru sɔiyewa. ⁸ Gɔanun kpeeru ta buram bo n kere nin torubu. Suurugii u maa tii suo kere. ⁹ A ku de wunen mɔru ya n da fuuku se. Domi gari bɔkɔn miya mɔru ya ra n wɔa. ¹⁰ A ku gere a nɛɛ, mban sɔna yellu ta tɛ dobu kere. Yeni ya n sɔa bwisigiin bikiabu. ¹¹ Bwisi yi sɔawa tubi gea, yi mam tubi kere tɔmbu kpuron mi. ¹² Yi ra tɔnu kɔsuwa nge mɛ gobi yi ra tɔnu kɔsu. Adama yi arufaani mɔ n kere gobi. Yi ra de wi u yi mɔ u n wɔa wɔ̃aru sɔɔ.

¹³ A Gusunɔn nɔman sɔma mɛɛrio. Ye u dera ya sikire, wara u koo kpĩ u ye demia. ¹⁴ Doo nɔɔrun saa sɔɔ, a nuku dobu koowo. Wahalan saa sɔɔ, kpa a bwisiku ma Gusunɔwa u tɔɔ ni kpuro kua, kpa tɔnu

u ku ka gia ye ya koo kooru win gəən biru. ¹⁵ Ye na wa nən wāarun tōru sɔɔ n tubum sɛ, yera gemgii u ra gbi win gem sɔɔ kpa tən kōson wāaru tu dɛnya win nuku kōsuru sɔɔ. ¹⁶ N n mən na, a ku tii garisi gemgii. A ku maa sɔɔsi ma wuna a bwisi bo. Mban sōna kaa tii kam ko sɛkum. ¹⁷ A ku tii sure kōsa sɔɔ, a ku maa wəri gari baka kookoosu sɔɔ. Mban sōna kaa de a gbi tumaru. ¹⁸ Ye n weene a n yaaye kpa a ku ye atafiru ko, yera wi u Gusunɔ nasie, u ra yariwa kari baayeren di. ¹⁹ Bwisi yi ra bwisigii dam wēwa n kere kparobu wəkuru be ba wāa wuu teu sɔɔ. ²⁰ Geema, handunia ye sɔɔ, goo sari wi u gea mɔ kpa u kun toramɔ. ²¹ A ku gari kpuro dasabu doke yi tamba gerumɔ kpa a ku ka nɔ wunen sɔm kowo u wunen kōsa gerua. ²² Domi wunen gōru ga koo nun sɔ ma wunen tii a gabu bōrusire.

²³ Na ye kpuro wēera ka bwisi ma na nɛɛ, kon ko bwisigii. Adama na n bwisi yi wa. Yi ka man tondawa. ²⁴ Ye n toma ka ye ya duku, wara u koo ye naa turi. ²⁵ Na kookari kua na tii doke n ka bwisi ka yēru ka nuku kōsurun kookoosu ka gari bakarun kookoosun saria gia. ²⁶ Tən kurɔ wɛn gōru ga sāa nge yina, ma win noma ya sāa nge taa u gɔɔ sēsɔ kere. Adama tən durɔ wɛn daa ya Gusunɔ wēre, u ra kurɔ wi kisirariwa. Durumgiwa u ra wəri kurɔ win nomaɔ. ²⁷ Ye nɛ waasu kowo na wa ye na gāanu kpuro wēera tia tia n ka nin saria gia, yera, ²⁸ na tən durɔbu nɔrɔbu (1.000) sɔɔ turo wa wi ba koo bɛɛrɛ wē. Adama tən kurɔbu kpuro sɔɔ, baa turo na n wa. N deema na kasu n tɛ, adama na n wa. ²⁹ Ye na tuba mi sɔɔ, yera Gusunɔ u tambu kuawa ba sāa dee dee. Adama ben tiiwa ba ben wāaru sēsiasia.

8

¹ Wara u sãa bwisigii kpa u gari yini tubusia yi yi nee, tɔnun bwisi yi ra win wuswaa deerasiewa kpa ya kun maa burisine.

À n da sunɔ mem nɔɔwɛ,

bwisi geeya

² A sina boko mem nɔɔwɔ nɔɔ mwɛɛ te a Gusunɔ kuan sɔ. ³ A ku senda a ka nùn duka suuri. A ku maa yɔrari a kɔsa ko. Domi u koo kpĩ u ko ye u kĩ ⁴ yèn sɔ win gari yi dam mɔ. Goo sari wi u koo kpĩ u nùn bikia u nee, mba u mɔ mi. ⁵ Wi u ra woodaba mem nɔɔwɛ, u ku ra kɔsa wa. Bwisigii u siribun saa yɛ. ⁶ Domi gãanu baanire nu nin saa ka nin siribu mɔ. Wahala gaa wãa ye ya tɔnu wãasi, ⁷ yera u ku ra n yɛ ye ya koo nùn deema. U ku ra n maa yɛ wi u koo nùn sɔ dɔma te ya koo nùn deema. ⁸ Tɔnu kun dam mɔ u n ka win hunde neni. Mɛya u n maa dam mɔ u ka tii wɔra win gɔɔn tɔru. U n yakiarɔ gɔɔn nɔman di. Mɛya nuku kɔsurugiin nuku kɔsuru ta n nùn yaramɔ.

Tɔnun wãaru

⁹ Na nen tii wɛ, na mɛɛra sãa sãa ye tɔnu u mɔ kpuro handunia sɔɔ. Na wa ma u ra win winsim taarewa u nùn kɔsa kua. ¹⁰ Na wa ba tɔn kɔsobu sikua ba wãa ba wɛre. Be ba maa gea kua, ba ka sãa yeru tonda, ma ba ben gari duari wuu sɔɔ. Yeni kpuro ya tubum sɛ. ¹¹ Domi ba ku ra yande tɔn kɔso be siri mii mii. Yen sɔna tɔmbu ba ra n kĩ ba n kɔsa mɔ ba n dɔɔ. ¹² Tɔn kɔso u ra torewa too, ka mɛ, kpa win wãaru tu denya. Adama ye na yɛ, yera wi u Gusunɔ nasie, wiya u doo nɔɔru mɔ. ¹³ Tɔn kɔso kun doo nɔɔru wasi. Win wãara kun denyamɔ tu

saaru kera. Domi u n̄ Yinni Gusun̄ nasie. ¹⁴ Gāanu wāa ni nu kooram̄ handunia ye s̄o ma nu tubum sē. Niya, ye ya koo t̄n k̄so deema yera ya ra maa gemgii deeme. Ye ya koo maa gemgii deema, yera ya ra maa t̄n k̄so deeme. Yenin tii ya tubum sē.

¹⁵ Yen s̄na na nuku dobu w̄lle suam̄. Domi handunia ye s̄o, t̄nu kun gāa geenu wasi ma n kun m̄o u di u n̄o kpa u yēeri. Yera ya ko n s̄a win s̄amburun are win w̄arun t̄ru kpuro s̄o te Gusun̄ u n̄n bura handunia ye s̄o. ¹⁶ Sanam m̄e na tii wē ka n̄n ḡru kpuro n ka bwisin saria gia, kpa n wa ye n kooram̄ handunia ye s̄o, na wa baa m̄e t̄mba ku ra dweeye s̄o s̄o ka w̄kuru, ba n̄ kp̄e bu tubu ye Gusun̄ u m̄o kpuro handunia s̄o. ¹⁷ Na s̄oma kpuro wa ye Gusun̄ u kua. Na wa ma t̄nu kun kp̄e u tubu ye ya kooram̄ handunia ye s̄o. Baa mam ye t̄nu u kasu ka hania baka, u n̄ kp̄e u ye wa. Baa bwisigii, ù n k̄i u n ye yē, u n̄ kp̄e u ye tubu.

9

¹ Geema, na tii wē, na ye kpuron kaso kua, ma na wa gemgibu ka bwisigibu ka ben s̄oma w̄awa Gusun̄n n̄omūo. M̄eya maa k̄iru ka tusiru. Adama t̄nu kun yē ye ya koo n̄n deema. ² Gemgii ka t̄n k̄so ka t̄n geo wi u d̄ere ka wi u kun d̄ere ka wi u ȳakuru m̄o ka wi u kun ȳakuru m̄o ka wi u kun toraru m̄o ka wi u toraru m̄o ka wi u n̄o mw̄eru m̄o ka sere wi u n̄o mw̄eru nasie, gāa teena nu ra be kpuro deeme. ³ Ye ya kooram̄ handunia ye s̄o, gāa teenu wāa ni nu n̄ s̄a dee dee. Niya, k̄k̄o t̄ia ba m̄o. Ben ḡrus̄o, nuku k̄suru ka wiira gariya yi ra n yiba ben w̄arun t̄ru kpuro s̄o. Amen biru, ḡribun wāa yer̄wa ba d̄o. ⁴ Be ba wasi, ba ȳiȳo bu

mə. Bɔɔ wasu ga gbee sunən goru kere. ⁵ Be ba wasi, ba yɛ ma ba koo gbi. Adama be ba gu, ba n̄ gāanu yɛ. Ba n̄ maa kɔsiaru wasi domi ba bu duariwa mi. ⁶ Ben kīru ka ben tusiru ka ben binɛ, ye kpuro ya kpawa mi. Ba n̄ maa baa gaa mə handunia ye sɔɔ.

⁷ Yen sɔ, a doo a di a nɔ ka nuku dobu. Domi sɔmbu te a kua, ta Gusunɔ wɛre. ⁸ A de a n da n tɔɔ baka yānu sebua baadomma kpa a ku duari a tii turare yɛka. ⁹ A de a ka wunen kurɔ wi a kī nuku dobu ko wunen wāarun tɔru sɔɔ te Gusunɔ u nun wɛ te ta ra doonɛ mi nge woo. Domi yera ya ko n sãa nuku doo bi kaa n mə wunen sɔmburu sɔɔ handunia ye sɔɔ. ¹⁰ Sɔmbu te a gesi wa kpuro, a tu koowo. Domi sɔmburu ka bwisikunu ka yɛru ka bwisi, yen gaa sari ɔribun wãa yerɔ mi a dɔɔ.

Bwisi kun arufaani mə

baadomma

¹¹ Na maa wa handunia ye sɔɔ, n n̄ mə be ba duka mə tɔnawa ba ra garasa di baadomma. N n̄ maa mə tabu durɔ damgibu tɔnawa ba ra tabu di baadomma. Mɛya n n̄ maa mə bwisigiba ba ra dīanu wa ba kun wahala kue. N n̄ maa mə laakarigibu tɔnawa ba ra ko gobigibu baadomma. N n̄ maa yɛrugibu tɔna tɔmbu ba ra bɛɛɛ wɛ. Domi be kpurowa kɔsa ka gea ya ra deemɛ. ¹² Nge mɛ swɛɛ yi ku ra n yɛ saa ye ba koo yi mwa subaru sɔɔ ka yāakororu, n̄ kun mɛ nge mɛ gunɔ ga ku ra n yɛ saa ye ba koo ge mwa ka taa, nge mɛya tɔnu ku ra n win ɔɔn kɔba yɛ. Nɔni swāaru ta ra tɔnun bii deemɛ subaru sɔɔ nge mɛ ba ra yɛɛ yi mwɛɛri.

¹³ Na maa gāanu wa bwisin swaa sɔɔ ni na tamaa nu sãa gãa girinu. ¹⁴ Wuu gaga wãa ga n̄ tɔmbu

dabi. Yera sina boko goo u seema u gu tabu wəri. Ma u sansani kpĩ u ka gu sikerena. ¹⁵ Wuu ge sɔɔ, bwisigii goo wāa. Adama bwēɛbwēɛwa u sãa. Durɔ wi, u koo raa kpĩ u wuu ge faaba ko saa sina boko win nɔman di. Adama goo kun nùn yaaye win bwēɛbwēɛ ten sɔ. ¹⁶ Nɛn mi, bwisi yi kere dam. Adama bwisigii ù n sãa bwēɛbwēɛ, tamba ra nùn gɛmwa kpa bu yina bu ka win bwisi kēru sɔmburu ko. ¹⁷ Adama ba n yē ma bwisigiin gari yi ba swaa daki tēru yi kere wi u gbāramɔ u ka gari bakasu kpare. ¹⁸ Bwisi yi maa tabu yānu kere. Adama toro u ra gea sankuwa.

10

¹ Sɔn si su gbiisi turare kowon gum sɔɔ, su ra gum mɛ sankuwa. Nge mɛya gari baka kookoosu baa sin fiiko su ra bwisi ka bɛɛɛ kawɛ.

² Bwisigiin gōru ga ra n sãawa dee dee. Adama gari bɔkɔguu ga ku ra dee dee swĩ. ³ Gari bɔkɔ ù n sīimɔ swaa sɔɔ, bwisi yi ra n nùn kɔmiɛwa kpa u n baawure sɔɔsimɔ ma u sãawa gari bɔkɔ. ⁴ Wunɛn yinni ù n ka nun mɔru seewa, a ku wunɛn sɔmburu deri. Domi tii nɛnubu bu ra tora dabinu gbarewa. ⁵ Na toraru garu wa handunia ye sɔɔ te ta wee kparobun min di. ⁶ Tera, ba ra gasɔ gari bakasu aye damginu wē, kpa bu tɔn bɛɛɛgibu aye piiminu wē. ⁷ Mɛya, na wa yobu ba dumi sɔni ma sinambu ba ka naasu sīimɔ nge yobu.

⁸ Wi u suura gbemɔ, wiya u koo kpĩ u wəri ye sɔɔ. Wi u maa gbāraru suramɔ kpa waa yu nùn dɔm. ⁹ Wi u kpenu suamɔ, u koo mɛɛra wa. Wi u maa dāa bɛramɔ, u ko n wāawa kari sɔɔ. ¹⁰ Win gbāa yara yà kun nɔɔ do, ma u n ye nɔɔ dēɛre, tilasiwa u ka dāa ye

kīi ka dam bakam. Adama bwisiya yi ra de gāanu nu koora. ¹¹ Wi u waa sabua, ma ya nùn dāmmō, arufaani yerà u mō.

A kun da gari saari too

¹² Bwisigiin gari yi ra n bēere mō. Adama gari bākān gari yi ra gu kam koosiewa. ¹³ U ra gari torewa ka gari bakaru kpa u yi wiru go ka wiira gari kōsi. ¹⁴ U ra n gari saarimōwa too. Adama tōnu, a ku ra n yē ye ya koo nùn deema. Goo maa sari wi u koo nun sō ye ya koo koora wunen gōon biru. ¹⁵ Gari bākō ga ra tii wasiraru dokewa sōmburu baatere sō. Mēya u ku ra maa kpī u da wuu sō.

¹⁶ Bōrurama tem mē sō aluwaasi gari bākō u sāa sunō ma men sina asakpōbu ba ra n ben tiin nuku-run gari mō mēn nō yam sāra. ¹⁷ Doo nōrugiba be ba sunō mō wi u yīsiru yara, ma win sina asakpōbu ba ra di dim saa sō bu ka dam wa, n n mō bu ka tam nō. ¹⁸ Wi u yikuru mō, win dirun kpēeru ta ra kpunewa kpa ta n nim dumō. ¹⁹ Damgibu ba ra tōō baka dim kōwa bu ka nuku dobu ko. Tam mu ra bu nuku dobu wē kpa gobi yi de bu kpuro wa. ²⁰ A ku sina boko wīi, baa wunen gōruō. A ku maa yiikogii wīi, baa asiri sō. À n kua mē, gunō ga koo wunen gari yi sua gu ka da gu nùn sō ye a gerua.

Wōrugōra

ba ra ka tenkuru ko

11

¹ A nōni yinuō a ka wunen dīanu gabu bōnu ko. Sō teeru kaa yen are wa. ² A nin sukum tōmbu nōōba yiru n kun mē tōmbu nōōba ita bōnu kuo, domi a n yē nōni swāa te ta koo nun deema

handunia ye sɔɔ. ³ Guru wiru tà n ye, ta ra de gura yu nɛwa. Bera mi dāra wɔruma kpuro, bera miya ta ra n wāa. ⁴ Wi u woo ka guran berum mɔ, u n dīanu duorumɔ u sere mam nɛɛ, u koo gɛ. ⁵ Nge mɛ tɔnu kun woon swaa yɛ, u n maa yɛ nge mɛ tɔnu u ra ka mɔnde tɔn kurɔn nukurɔ, nge mɛya tɔnu kun maa Gusunɔ wi u kpuro mɔn sɔman asansi yɛ. ⁶ A wunɛn dīanu duuruo bururu, kpa a n wāasi mi ka yokaɔ. A ku nɛɛ, kaa wɛra. Domi a n yɛ yen ye ya koo gea ko.

⁷ Yam bururam mu wā. Mɛya ya ra maa tɔnu dore ù n sɔɔ ka nɔnu wa. ⁸ Tɔnu à n tɛ wāaru sɔɔ, a nuku dobu koowo yen sɔ, kpa a n yaaye ma nuku sankiranun tɔnu wāa nu dabi. Adama ye ya kooramɔ kpuro ya tubum sɛ.

A nuku dobu koowo

n sere dākuru ko

⁹ Bii durɔbu, a yɛrio wunɛn aluwaasirun saa sɔɔ. A wunɛn wāaru dio nge mɛ wunɛn gɔru ga kī. Adama yeniba kpuron biru, a n yɛ ma Gusunɔ u koo nun soku sirɪ yerɔ. ¹⁰ Yen sɔ, a nuku sankiranu wunɔ wunɛn gɔrun di kpa a kɔsan kobu suuri. Domi aluwaasiru ka ten dam mu ra doonɛwa nge woo.

12

¹ N n mɛn na, a wunɛn taka kowo yaayo wunɛn aluwaasirun saa sɔɔ, nuku sankiranun tɔru tu sere na tɛ sɔɔ kaa nɛɛ, a n maa wāaru kī. ² Saa ye sɔɔ, kaa n wāa yam wɔkuru sɔɔ nge sanam mɛ suru ka sɔɔ ka kperi, ye kpuro ya tīra n kun mɛ nge sanam mɛ guru wiru ta wurama gura yà n na ya kpa. ³ Yen tɔɔ te sɔɔ, kaa n sāawa nge yenun kɔso wi u diirimɔ

berum sã ñ kun mε nge damgii wi u dam dwiiya ma u yāara tākərən sã ñ kun mε nge kurɔ be ba som nambu yōra yèn sã ba ñ maa dabi ñ kun mε nge kurɔ be ba kun kpē bu maa yam wa saa fənentin di. ⁴ Wunən wāaru ta ko n sāawa nge gambo ye ya kɛnua ñ kun mε nge nɛru tən wəkinu dwiiya ñ kun mε nge gunɔbu ge ga swīi mari ñ kun mε nge womu ge ba mari. ⁵ Saa ye sɔɔ, kaa n berum mɔ à n gunguru yɔɔmɔ kpa a n wahala mɔ à n sīimɔ. Wunən seri yi koo burura nge dāa wɛsu gasu. A ñ maa kpē a yɔ nge twee. Mɛya kpee yānun nubura kun maa wunən binε seeyamɔ. Domi sɔɔ teeru baawure u koo da win wāa yee dāakirɔ kpa wuri yi nɔɔra baama swɛɛ sɔɔ. ⁶ Saa yera wāaru ta koo kasira nge sii geesun yoni ñ kun mε tu kəsira nge boo wuragu u ñ kun mε nge bwāaru daarɔ, ñ kun mε tu kasira nge dəkɔ kaaru dəkɔ sɔɔ ⁷ kpa tənun tii u wura temɔ mìn di u yara kpa win hunde yu wura Gusunɔ wi u raa nùn ye wɛn mi.

⁸ Waaasu kowo u nɛɛ, gāanu kpuro nu tubum sɛ, nu maa sāawa biti.

Gari yin wii goberu

⁹ Yen biru, waaasu kowo u ñ sāa bwisigii tona, u maa tumbu yērun keu sɔɔsi. U mən dabinu swaa daki ma u nu wɛɛra, u nu wunana doo dooka. ¹⁰ U kookari kua ma u gari dori wa u yorua. Gari yi, yi sāawa gari gee. ¹¹ Bwisigiin gari yi sāawa nge yabiri yi yi ra tənun laakari yamiε. Mɛya yi maa sāa nge sɔretii yi yi yēru gabe. Yi weewa Gusunən min di wi u sāa kparo geo. ¹² Nən bii, ye n tie, yera, a de yi nun bwisi kē. Bà n yin gari yorumɔ tirenu sɔɔ, tire

ni, nu ñ ko n geeru ma. Keu bakan kobu bu ra maa wasi wasirasiewa.

¹³Yen sã, su gari yi kpuron wii goberu swaa daki te ta nɛɛ, a Gusunɔ nasio kpa a win woodaba mem nɔɔwa. Yera, n weenɛ baawure u ko. ¹⁴Domi Gusunɔ u koo kookoosu kpuro siri ka mam si su beruan tii, geesu ka kɔ̃susu.

Bibeli Gusunɔn Gari
The Holy Bible in the Baatonum language of Benin,
also called the Bariba language

copyright © 2013 SIM

Language: Bariba (Baatonum)

Translation by: SIM International

Bariba, Bibeli Gusunɔn Gari

This translation, published by the UEEB/SIM au Benin, was published in 1996.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM at SIM, BP 15, Parakou, Benin.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-09-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
00601790-b883-5da1-83f2-d05a7fa289a8